

[K. B. Andersen]

været inde på at sammenligne lønforholdene for et medlem af folketetinget med forholdene for andre folkevalgte. Præsidiets vil imidlertid ikke i den nuværende situation fremlægge et forslag.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.
(Lovforslag nr. L 15. Fremsat 9/10 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove.
(Lovforslag nr. L 16. Fremsat 9/10 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Egon Jensen (S):

Der er tale om en genfrømsættelse af dette lovforslag fra sidste samling, dog med nogle forbedringer, som går ud på, at kommuners lån, garantiforpligtelse, køb og salg af fast ejendom, pantsætning og tilkendelse af diæter til kursus m.v. ikke mere skal godkendes af tilsynsrådet. Indenrigsministeren vil centralt fastsætte regler herfor, og det betragter jeg som et stort fremskridt, også ud fra den betragtning, at jeg går ud fra, at de regler, der vil blive fastsat centralt, ikke bliver stær-

kere end de regler, tilsynsrådet har arbejdet efter.

Jeg skal henvise til mine bemærkninger ved første behandling, sp. 7030-7033 og sp. 7055, men sige, at jeg måske var lovlig optimistisk ved første behandling, da jeg troede, at lovforslaget kunne blive gennemført i den samling, som sluttede her i år; det blev ikke tilfældet.

De spørgsmål, som er tilbage, drejer sig som bekendt bl. a. om muligheden for en mellemstyreform i primærkommuner med over 40.000 indbyggere. Det har været diskuteret, om dette var et magisk tal eller det skulle være et andet. Der er også spørgsmålet om, hvorvidt udvalgsformænd skal være fødte medlemmer af økonomiudvalget. Der er også spørgsmålet om honorarstørrelse, om efterløn og pension, og der er spørgsmålet om, hvorvidt kommunalbestyrelsesmedlemmer fremover ved siden af deres diæter skal have fast vederlag, og om dette faste vederlag skal erstatte tabt arbejdsfortjeneste eller man skal have både et fast vederlag og godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste for at skabe ligestilling inden for det kommunale arbejde.

Der er også spørgsmålet om udvalgsformænds status. Skal en udvalgsformand kunne afsættes inden for en periode, hvad man ikke kan, hvis der er tale om mellemstyreformen? Der er problemet om borgmestres tilsidesættelse af en magistrats eller kommunalbestyrelses beslutninger; skal han eller hun kunne afsættes? København har jo her sine særlige problemer.

Der var tale om en række forbedringer i det lovforslag, som var til behandling i sidste samling, og det drejede sig f. eks. om dette, at rejsetid kunne indregnes i diætens størrelse, at man havde mulighed for kørselsordninger, og at viceborgmesterens honorering kunne klares på bedre vilkår end før.

Jeg skal ikke gøre mange flere bemærkninger ud over at sige, at jeg har noteret mig, at indenrigsministeren har erklæret, at han vil være åben over for de forskellige spørgsmål, der egner sig bedst til behandling i udvalget, hvor vi i øvrigt har et stort og godt materiale.

Men jeg vil appellere til, at vi skynder os, så vi kan blive færdige med dette lovforslag i år. Vi skal jo have kommunevalg i november næste år, og derfor er det nødvendigt, at

[Egon Jensen]

kommunerne i god tid ved, hvad de har at rette sig efter.

Jeg kan på socialdemokratiets vegne tilsige en positiv og velvillig støtte og behandling af lovforslaget.

Bundgaard Nielsen (V):

Da venstres ordfører, hr. Henrik Toft, er fraværende, skal jeg på hans vegne sige følgende:

Der ligger et grundigt udvalgsarbejde fra sidste samling forud for behandlingen af forslaget om ændring af de kommunale styrelseslove. For så vidt kunne det have været rart at vide konkret, hvorfor det ikke blev færdigbehandlet i sidste samling, men lad det nu ligge. Moden overvejelse er da altid en god ting, men til gengæld har vi nu en ekstra forpligtelse til at få os gjort færdige, så kommunerne har mulighed for at få deres stilling gjort klar inden valgperiodens udløb.

Den største ændring er den såkaldte mellemform, som der åbnes mulighed for at anvende i amter og i primærkommuner med over 40.000 indbyggere.

Venstre kan tilslutte sig, at der på frivillighedens grund åbnes op for denne mulighed. Vi vil med stor interesse følge arbejdet i de kommuner, hvor man vil gå over til at anvende denne form.

Det faste vederlag til samtlige kommunalbestyrelsesmedlemmer skal jo fastsættes af indenrigsministeren, som også i et samråd har givet udtryk for visse tanker om dette vederlags størrelse. Men derfor vil vi alligevel gerne have lidt mere konkret fra ministeren om, hvor stort beløbet skal være. Vi vil følge dette op i udvalget, hvor vi vil bede ministeren om et notat herom.

Venstre er tilfreds med, at der herigennem sker en ligestilling mellem tjenestemænds hidtidige ordning med 30 dages tjenestefrihed til varetagelse af kommunale hverv og andres forhold. Medens vederlaget til borgmestre i større kommuner mange steder ligger et løntrin under kommunaldirektørens, ligger borgmestre i de mindre kommuner ofte 3-4 løntrin under kommunaldirektøren. Det finder venstre urimeligt, og vi tror ikke, det står i et rimeligt forhold til borgmestrenes arbejdsbyrde i de mindre kommuner. Er ministeren enig i denne betragtning?

Spørgsmålet om pension til såvel borgmestre som udvalgsformænd vil vi stille nogle spørgsmål om i udvalget.

Ligesom ved førstebehandlingen i sidste samling skal jeg give tilsagn om venstres medvirken til indsættelse af vægringsbestemelsen.

Så skal jeg gøre et par bemærkninger om statsamterne, for venstre er bestemt ikke at finde i det flertal, der, som ministeren omtaler i bemærkningerne til lovforslaget, går ind for statsamternes bevarelse. Tværtimod. Venstre vil fremsætte beslutningsforslag, hvorefter statsamterne nedlægges og deres opgaver, der jo for 85 pct.s vedkommende er familieretssager, overføres til andre eksisterende organer.

Venstre ønsker, at tilsynet med kommunernes låntagning efter § 55 skal ligge lokalt, hvor vi efter vort beslutningsforslag fortsat ønsker et tilsynsråd med 4 folkevalgte og en dommer som formand.

Venstre vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet.

Flemming Jensen (KF):

Det skal ikke fra vor side beklages, at vi for anden gang skal førstebehandle dette forslag. Tværtimod synes jeg, der er grund til at glæde sig over, at ministeren ikke søgte at gennemtrumfe det i sidste samling, men var enig i den betragtning, at her var det vigtigt, at man søgte at få et virkelig bredt flertal. Jeg skal dog også med det samme sige, at vi naturligvis er enige i de udtalelser, der er kommet om, at der må komme en hurtig afklaring af hensyn til kommunevalget næste år.

Må jeg om det nye i forslaget sige, at umiddelbart lyder det rigtigt, at man afskaffer de godkendelseskrav, der – kan man vist sige – går på enkeltssager, og erstatter dem med generelle regler. I bemærkningerne omtaler ministeren, at en følge heraf må blive, at kontrollen med kommunernes dispositioner i højere grad kommer til at påhvile den kommunale revision, og når den kommunale revision omtales, kan jeg ikke lade være med igen at sige, at man vel nok i udvalget endnu en gang må drøfte, om kommunerne ikke bør have en egentlig kritisk revision. Jeg kender selvfølgelig ministerens svar fra tidligere,

[Flemming Jensen]

men der kan jo ske meget i løbet af en sommer.

Af principiel interesse ved dette forslag er også økonomiudvalgets stilling, som vi jo har drøftet flere gange. Det foreslås fortsat, at det skal bestå af udvalgsformændene i mellemformskommunerne. Det nærer vi en betydelig betænkelighed ved, ikke alene fordi man kan skabe en slags overkommunalbestyrelse – det ser man vel allerede i mange kommuner i dag – men måske nok så meget fordi det må være op til den enkelte gruppe i kommunen at bestemme, hvem man vil have i økonomiudvalget. Det er bestemt ikke sikkert, at f. eks. den politiske gruppeformand har lyst eller tid til at være udvalgsformand. Skulle hans gruppe så være afskåret fra at vælge hende eller ham ind i økonomiudvalget?

Og må jeg så i øvrigt sige, at det konservative folkeparti lægger megen vægt på, at det kommunale arbejde i videst muligt omfang bevares som et arbejde, man kan påtage sig ved siden af sit private erhverv. Her finder vi, at en form for grundløn til medlemmerne kan være rimelig, specielt fordi det også kan medvirke til at skabe større ligestilling mellem de offentligt og de privat ansatte. Men meget afhænger selvfølgelig af aflønningens størrelse. Jeg har bemærket, at ministeren siger, han vil optage forhandling med de kommunale organisationer herom, men det er jo ingen hemmelighed, at det er noget meget væsentligt, ikke mindst for den konservative gruppe. Vi kom i sidste samling et godt stykke af vejen i denne drøftelse, og jeg kan forsikre ministeren for, at enighed på dette felt er meget afgørende. Det gælder selvfølgelig ikke mindst aflønningen af udvalgsformænd, hvor vi erkender, at der kan skelnes mellem formænd i primærkommunerne og i amtskommunerne. Men hvis man opererer med noget i retning af en fuldtidsstilling i primærkommunerne, tror vi, man gør en meget, meget stor fejl. Ikke blot fører det til en yderligere uheldig sammenblanding af politik og administration, men det vil også kunne få en masse kvalificerede folk til at forlade kommunalbestyrelsen. Dels vil de muligvis gå ned i løn, dels vil de være afskåret fra at fortsætte det job, de har, og dermed miste f. eks. anciennitet.

Ministeren siger, at han er åben over for en forhandling, men vi vil fra konservativ

side meget gerne have et klart og utvetydigt udspil fra ministeren i udvalget. Der er stillet og besvaret mange spørgsmål, og der er mere, vi gerne vil have på det rene, men nu vil vi godt i gang med arbejdet, for det er rigtigt, som det er sagt: det haster.

Thorndahl (FP):

Da mit partis ordfører, hr. Tang Sørensen, er forhindret i at møde her i dag, skal jeg på hans vegne blot henvise til de synspunkter, han gjorde gældende i forbindelse med lovforslagets første behandling i sidste samling.

Birthe Nielsen (SF):

Jeg vil da godt sige, at vi fra socialistisk folkeparti for så vidt deler indenrigsministerens betænkeligheder med hensyn til at indføre mellemformsstyre, og når jeg her skal præcisere, hvad det især drejer sig om for vores vedkommende, er det bl.a. den magtkoncentration, der ligger i, at udvalgsformændene samtidig skal være medlemmer af økonomiudvalget, hvilket vi ikke mener tilgodeser demokratiet godt nok. Derudover synes vi også, at der i debatten omkring aflønning af disse formænd har været tale om nogle beløb, som vi ikke mener er rimelige. Når vi ser på, at vi inden for den offentlige sektor skal spare, mener vi slet ikke, det kan være rimeligt, at folkevalgte skal aflønnes med så høje honorarer, som der her har været nævnt i forbindelse med det kommunale arbejde. Vi er derfor blevet mere og mere betænkelige under udvalgsarbejdet med hensyn til, om man overhovedet skal indføre et mellemformsstyre. Derimod ville vi meget gerne have, at man indførte noget sekretærhjælp for mindretalsgrupperne især, som ikke har de samme muligheder, som de store politiske grupper har, og det ønske har da også været fremført på den konference, der blev afholdt i foråret for de kommunale repræsentanter.

En anden ting, jeg vil pege på i denne forbindelse, drejer sig om informationer, og dér synes vi, at der mangler en præcisering i § 22 af, hvilke informationer de enkelte kommunalbestyrelser har krav på. Her vil jeg igen henvise til den konference, som jeg før omtalte, hvor det også blev nævnt, hvor vigtigt det er, især for mindretalsgrupperne, at få fornuftig information og relevant materiale,

[Birthe Nielsen]

og derfor vil vi gerne have en nærmere præcisering af disse forhold.

En anden ting, jeg godt vil sige i forbindelse med forslaget, er, at De samvirkende Invalideorganisationer har rettet henvendelse til Kommunernes Landsforening og også til indenrigsministeren om at sikre de handicappede på en bedre måde, således at de kan deltage på lige fod med os såkaldt normale i det kommunale arbejde, og her vil jeg godt pege på, at det må være rimeligt, at man stiller praktiske hjælpemidler til rådighed, så vore handicappede kan deltage på lige fod med os andre. Jeg vil gerne her pege på det, der står i forslaget fra De samvirkende Invalideorganisationer om befordringsgodtgørelse o.lign., så det bliver nemmere for de handicappede. I den forbindelse vil jeg også sige, at det ville være rimeligt, at man i hver kommune, når man skulle anlægge veje eller lave institutionsbyggeri, havde et handicapråd, som man kunne tage med på råd, inden kommunen bestemte sig.

Til allersidst vil jeg sige om mit spørgsmål om, hvorvidt man kan afsætte en borgmester, som ikke udfører en kommunalbestyrelses beslutning, at det kan vi sådan set ikke være uenige i fra SFs side, men vi er uenige i formuleringen af det svar, vi har fået, nemlig at man i suspensionsperioden ikke kan vælge fra den samme gruppe en person, som kan varetage borgmesterens hverv, indtil dommen er faldet. Vi mener, det er en svaghed, at man ikke med det samme kan udpege fra den samme gruppe en anden borgmester, hvis sådan noget skulle ske. Og jeg finder det beklageligt, at indenrigsministeren i det svar, jeg har fået, kun regner med, at det er mindretalsgrupper, der ikke vil udføre en fornuftig handling; det synes jeg virker diskriminerende over for mindretalsgrupperne.

Dræbye (RV):

Jeg skal koncentrere mig om de spørgsmål, som var udestående, da udvalgsarbejdet i foråret var ved at være afsluttet, og vil koncentrere mig om nogle enkelte bemærkninger i relation til de vigtigste af dem.

Den første problemstilling drejer sig om mindretallenes rettigheder. Her er situationen den, at det er forskellen mellem ordene »kan« og »skal« i styrelseslovsforslaget, som er det vigtigste problem. Der står i det for-

slag, som vi behandler, at man »kan« yde diæter til medlemmers og andres deltagelse i møder i kommissioner og udvalg. Man »kan« yde diæter i forbindelse med deltagelse i kurser, og det er i rapporten om kommunalbestyrelsesmedlemmers arbejdsvilkår fastslået, at man »kan« udsende f.eks. udvalgsdagsordener til medlemmer af kommunalbestyrelsen, som ikke er medlemmer af det pågældende udvalg. Men de erfaringer, som er blevet samlet op blandt almindelige kommunalbestyrelsesmedlemmer via de konferencer, som Kommunernes Landsforening har holdt, har ganske klart peget imod, at et »kan« ikke altid er tilstrækkeligt, at et »skal« – altså en rettighed for mindretallene – somme tider kan være en vigtig og nødvendig ting, og vi mener derfor, at vi bør gennemgå forslaget til styrelseslov, sådan at vi får afklaret, hvor det er rimeligt at sikre en mindretalsrettighed med et »skal« fremfor altid at overlade det til kommunalbestyrelsens flertal.

Dernæst om det faste honorar til kommunalbestyrelsesmedlemmer: jeg sagde allerede ved den sidste førstebehandling, at vi var tilhængere af et sådant system, og jeg synes, at man med hensyn til størrelsesordenen kunne finde lidt vejledning i, at det så er naturligt at afskaffe den særlige 30 dages regel for offentligt ansatte, sådan at de får 30 dage med løn, hvor de kan tage frihed til kommunalt arbejde. Det giver jo en model for, hvor man i hvert fald skal lande, og jeg afslører næppe nogen særlig statshemmelighed ved at sige, at det ikke var helt op til det niveau, indenrigsministeren var nået ved drøftelsen i folketingsudvalget i foråret. Vi mener, at det må være rimeligt at tage udgangspunkt i afskaffelsen af 30 dages reglen, når man skal finde ud af, hvilket beløb der skal gives som fast honorar til de enkelte udvalgsmedlemmer.

Så er der mellemformskommunerne, og her er vores skepsis ikke blevet mindre. Vi synes, det er værd at overveje at fastholde forholdstalsvalg af udvalgsformænd, men vel at mærke således, at det bliver et forholdstalsvalg af alle udvalgsformænd i alle kommuner og ikke alene i nogle specielt udvalgte kommuner. Hvis man har principielle betænkeligheder ved forholdstalsvalg af udvalgsformænd, har vi svært ved at forstå, hvorfor denne specielle betænkelighed ikke gælder i store kommuner, hvor udvalgsformændene

[Dræbbye]

har megen magt. Vi mener, at der skal bestemmelse ind om kritisk revision.

Endelig vil jeg godt pege på, at jeg også ved førstebehandlingen sidst anbefalede, at man nærmere overvejede spørgsmålet om de kommunale organisationers indplacering i styrelseslovgivningen. Det er skattebetalte organisationer med en betydelig magt, og det fremgår af enhver bemærkning til et lovforslag, som indenrigsministeren kommer med. Spørgsmålet er, om ikke det var rimeligt, at deres styrelse blev fastlagt ikke i foreningsvedtægter, men i en styrelsesvedtægt godkendt af indenrigsministeren, hvor indenrigsministeren ifølge styrelsesreglerne førte tilsyn, at man i loven fastslog nogle hovedprincipper for valg i disse organisationer med hensyn til forholdstalsvalg og valgforbund, og at man inddrog deres ansatte under lønningssnævnets kompetence. Jeg tror, at en sådan demokratisering og fastlæggelse af demokratiseringen af de kommunale organisationer fortsat bør overvejes nøje, og vi vil under udvalgsarbejdet arbejde herfor. Vi mener desuden også, at vi her kan få løst spørgsmålet om inddragelse af de kommunale organisationer under lov om offentlighed i forvaltningen, som jo er et andet væsentligt problem, vi har at slås med.

Derfor må jeg konkludere, at der efter vores opfattelse stadig er en række uafklarede og uløste spørgsmål i styrelseslovgivningen, men at vi mener, de skal løses, og også, at de skal løses så betids, at man kan komme i gang i de nye kommunalbestyrelser. Vi er derfor indstillet på at arbejde positivt og hurtigt med forslaget.

Erhard Jakobsen (CD):

Da mit partis ordfører såvel som alle andre medlemmer af gruppen er travlt optaget af storpolitiske forhandlinger, er det blevet overladt mig, der ikke har andet at lave, at fremføre partiets synspunkter, som er positive over for alle de forslag om nyt, der er ført frem.

Personlig hilser jeg med ganske særlig tilfredshed forslaget om at forbedre arbejdsvilkårene for kommunalbestyrelsesmedlemmer. Jeg tror, det er 25 år siden, jeg første gang vakte opsigt i pressen ved at foreslå, at man burde lønne kommunalbestyrelsesmedlemmer. Kun den, der har prøvet det, ved, hvad

det er for et arbejde, disse mennesker påtager sig, og hvor lidt tak de får for det i langt de fleste tilfælde.

Det er også uden videre klart, at den gruppe af personer, man kommer til at vælge imellem, bliver stærkt decimeret, når de må se i øjnene, at de lider betydelige tab. Jeg har set folk i min egen kommune, hvis forretninger er gået ned, fordi de faktisk ikke fik mulighed for at betale nogen for at passe virksomheden i deres fravær. Jeg synes altså, det er yderst tilfredsstillende, at man overvinder den gamle fordom, og jeg kan kun sige til ministeren, at han skal ikke lade sig påvirke alt for meget af ivrige sparehelte på dette punkt, for det er vigtigt at få respekteret det kommunale arbejde som noget, der er en løn værd. Formen må man finde ud af i udvalget selvfølgelig, men det er en løn værd, og det er godt at få fastslået, at det ikke er sådan en lille fritidshobby, man har dér. Den, der er gået ind til dette arbejde, ved, at det beslaglægger ikke bare fritiden, men også en stor del af arbejdstiden, og det synes jeg er tilfredsstillende at få fastslået.

Mit partis ordfører sagde allerede ved forrige behandling, at vi med glæde ser, at man vælger udvalgsformænd efter forholdstal, og vi ønsker gerne, at det skal være hele vejen igennem – også i København. Vi har en særlig regel for København i anden forbindelse, men der er grund til at sige, at det gælder også for København, at der skal være forholdstalsvalg. Ingen er interesseret i, at de, der er så heldige at få flertal, kan sætte sig på alt. Sådan bør det ikke være nogen steder. Det er rimeligt, at hele det kommunale arbejde så stærkt som muligt afpolitiseres, og det gør man bl.a. ved at sørge for, at personregisteret dér, hvor beslutningerne skal træffes, er så alsidigt som muligt, og at mange virkelig føler, at de har nogen indflydelse på det, der foregår, for alle er jo medansvarlige for de beslutninger, der bliver truffet, og alle bliver skældt ud for dem.

Også ændringen med hensyn til økonomiudvalget, som er foreslået med permanente medlemmer, kan vi tiltræde, men vi vil samtidig gerne pege på, at man tager vel nok økonomiudvalgsplaceringen lidt for højtideligt nogle steder. Jeg husker, at vi gennemførte det, at alle havde adgang, alle kunne komme og høre på, og de kunne endda også deltage. Det er at gå for langt, men man bur-

[Erhard Jakobsen]

de nok i videre omfang give medlemmer observatørstatus, sådan at mange kan følge det, der foregår i økonomiudvalget.

Endelig: med hensyn til det, som sigter specielt på, hvad der skete i København, kan ministeren naturligvis regne med centrum-demokraternes fulde tilslutning.

Kurt Hansen (VS):

Da vores kommunalpolitiske ordfører er med arbejdsmarkedsudvalget i Stockholm, skal jeg på mit partis vegne komme med nogle få bemærkninger.

Dette lovforslag er en genfremsættelse af et lovforslag fra sidste folketingssamling, dog med nogle få ændringer, og dem vil jeg dvæle lidt ved, da de meget godt betegner hensigten bag forslaget i almindelighed.

Det foreliggende forslag tilsigter at tilpasse styrelseslovene til kommunalreformens nye rammer for de kommunale aktiviteter. Det er et udtryk for en målsætning om at opretholde en centralistisk styring af de kommunale opgaver, også efter at disse er blevet væsentligt forøget ved statens udlægning af en lang række opgaver til amter og kommuner. Aktuelt drejer styringen sig meget om at kunne sikre gennemførelse af besparelser og nedskæringer. Netop det nytilkomne i forslaget udspringer af regeringens overvejelser på baggrund af sparekatalogerne fra de kommunale organisationer.

Man anbefalede at fjerne så mange administrativt besværlige godkendelseskrav i lovgivningen som muligt. Her er det godkendelseskrav vedrørende lånoptagelser og garanti-forpligtelser. I stedet sættes en bemyndigelse til indenrigsministeren til at fastsætte rammer for omfanget af kommunernes og amtskommunernes låntagning eller til på en anden måde at sikre, at kommunerne ikke engagerer sig i aktiviteter, der, som det hedder, strider imod samfundsmæssige hensyn i deres helhed. Disse samfundsmæssige hensyn viser sig nu som tidligere at være hensynet til kapitalismens velbefindende. Det var da også formålet med tidligere krav om samtykke til disse enkeltdispositioner i kommunerne, en funktion, der da lå hos tilsynsmyndighederne. Nu skal den flyttes, og det er med velberåd hu.

Således siges det i begrundelsen, at betydningen af og behovet for kontrol med disse

enkeltpåbud er blevet stærkt mindsket i takt med, at de er blevet af mindre vægt i den samlede kommunale økonomi. Som det siges i de almindelige bemærkninger: »Godkendelsesbeføjelserne i de nævnte lovbestemmelser er følgelig i dag mindre egnede midler end et tidssvarende økonomisk tilsyn med kommunerne, der i højere grad må baseres på de generelle rammer.« Og det kan jo ikke benægtes, når man ser på de snærende rammer, der er tale om. Det er jo rammer, som den socialdemokratiske regering har lagt for kommunernes aktiviteter for at efterkomme borgerskabets ønske om at få flyttet forbrug fra det offentlige og over til profitbelagt privatkapitalistisk fremstilling af varerne. Denne styringsmulighed cementeres med forslaget.

Den centralistiske styring ud fra et påstået behov med hensyn til samfundets interesser sætter sig også igennem i det øvrige indhold i forslaget. Det gælder forslaget om mellemformsstyre i de større kommuner. Udvalgsformændene skal være fuldtidslønnede og obligatoriske medlemmer af økonomiudvalget, hvis evne til at fastholde en central styring dermed bliver styrket. Den reelle magt kommer højst sandsynligt til at ligge dér og ikke i kommunalbestyrelsen. Det gælder ligeledes forslaget om at give borgmesteren større adgang til at optræde på kommunalbestyrelsens vegne ved uddelegering af opgaver til udvalgene i kommunen og til deres formænd. Begrundelsen er, som det kunne ventes, at borgmesteren som fuldtidsarbejdende har det største overblik, og centralismen må jo ikke svækkes.

Endelig gælder det forslaget om, at man kan sætte et magistratsmedlem eller en kommunalbestyrelsesformand fra bestillingen, hvis de eventuelt skulle finde på at varetage nogle arbejders eller beboeres interesser, sådan som det var tilfældet ved de eksempler, der begrundede ændringerne, nemlig epoxysagen på Lynetten og saneringen i »den sorte firkant« på Nørrebro i København. Centralismen skal altså sikres for enhver pris, om nødvendigt ved politivold. Derfor er VS også nu imod dette forslag, som vi var det, da det var til behandling i sidste samling, og vi skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, vi kom med dengang.

Det store flertal, der eksisterede i sidste samling, for at ændre valgformen ved ud-

[Kurt Hansen]

valgsbesættelser i København, håber vi til gengæld fortsat er til stede. En sådan ændring af lovforslaget ville vi kunne støtte, selv om vi på baggrund af de bemærkninger, jeg er kommet med her, vil gå imod forslaget som helhed.

Steffensen (KrF):

Da vi behandlede det lovforslag, der er gået forud for dette, den 25. marts i år, gav jeg udtryk for, at kristeligt folkeparti havde den opfattelse, at det ideelle ville være, om alt politisk arbejde kunne være ulønnet og hvile på idealisme og interesse. Men det er jo en kendsgerning, som alle må acceptere, at arbejdsbyrden er en alvorlig faktor for både byrådets og amtsrådets medlemmer, og at det er nødvendigt, hvis man vil have en bred rekruttering fra samfundet til varetagelse af disse opgaver, at man skaber mulighed for, at det økonomisk kan lade sig gøre. Vi er derfor positive over for ministerens forslag om, at der skal indføres en form for vederlag. Vi synes, der er god grund til at se nærmere på dette vederlags størrelse, men det forventer vi naturligvis at vi får lejlighed til i udvalget.

Der er noget positivt i de bemærkninger, ministeren ledsager sit forslag med, idet han bl. a. siger, at et fast vederlag vil betyde, at det enkelte medlem får bedre mulighed for at disponere sin arbejdssituation, hvorunder overvejelser om deltidsansættelse, vikar, børnepasning m. v. kan komme ind i billedet. Det er en nødvendig ting, som vi må tage fat på, og derfor vil vi medvirke positivt til det.

Den anden ting i forslaget, om mellemformsstyret, gav vi ved første behandling udtryk for at vi var meget skeptiske over for, og det er vi stadig væk. De drøftelser, vi har haft i udvalget, har ikke gjort disse betænkeligheder mindre. De går på noget, som er nævnt af andre ordførere, nemlig at der sker en magtkoncentration, hvor man godt kan være betænkelig ved, om mindretalsrettighederne bliver trådt lidt under fode. Derfor vil jeg her sige, at vi i udvalget vil søge dette forhold belyst yderligere, før vi kan gå positivt ind for det. Vi er på forhånd skeptiske over for forslaget, som det er fremlagt her.

Vedrørende tilsynsmyndigheden, som jo ligger i statsamtsregie, er der ikke tale om, at den skal forsvinde, og vi er enige med ministeren i, at den skal opretholdes, men at der

bør gives ministeren de beføjelser på dette område, som der er lagt op til i forslaget. Vi vil se positivt på dette i udvalget.

Hvis disse ting gennemføres, får det jo nogle økonomiske konsekvenser for kommunerne. Det mener jeg vi må tage med, og jeg tror også, det er på tide, at vi får disse ting afklaret, således at man har det klarlagt inden kommunalvalget næste gang. Vi vil se positivt på tingene og arbejde konstruktivt med forslaget i udvalget.

Flygaard (DR):

Retsforbundet ser positivt på det foreliggende lovforslag og vil gerne under et kommende udvalgsarbejde medvirke til, at lovforslaget får en forsvarlig og god behandling, og til, at man også når at blive færdig med dette arbejde inden årets udgang. Jeg er enig med ministeren i de bemærkninger, der er gjort om, at det skal gøres færdigt i indeværende kalenderår, hvis det skal få virkning for den kommende valgperiode.

Jeg vil dernæst gerne knytte nogle principielle bemærkninger til nogle af de ting, der er nævnt i det foreliggende forslag.

Det er også vores opfattelse, at man bør finde en bedre form for aflønning end den, man har for øjeblikket. Vi er en lille smule skeptisk indstillet over for at give indenrigsministeren bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler for ydelsen af vederlaget, men det går jeg ud fra at vi kan drøfte i udvalget.

Vi er for så vidt også positivt stemt over for dette mellemformsstyre. Vi er i hvert fald positivt stemt over for, at man nu får udvalgsformandsposterne fordelt på flere, end tilfældet er for øjeblikket. Men vi nærer ligesom andre frygt for, at det skal udvikle sig til et snævert styre, således at den øvrige del af kommunalbestyrelsen i de foreliggende tilfælde kommer til at miste indflydelse.

Vi er også positivt stemt over for, at man får klare regler om, at den udøvende myndighed i form af en borgmester har at rette sig efter de afgørelser, som et flertal i en kommunalbestyrelse måtte træffe. Det kan efter vores opfattelse ikke være anderledes, end at det, som et flertal i en kommunalbestyrelse har vedtaget i overensstemmelse med den gældende lovgivning, har man en pligt til at søge gennemført, også selv om man personlig måtte være imod det.

[Flygaard]

Endelig vil vi gerne sige, at vi deler ministerens ønsker om en forenkling af det økonomiske tilsyn med kommunerne.

Til slut skal jeg blot gentage, at vi fra retsforbundets side vil medvirke positivt under et kommende udvalgsarbejde.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg tror, det vil blive forstået af ordførerne, hvis jeg her i en foreløbig afslutning for mit vedkommende ikke går ind i detaljer med hensyn til de ting, som er nævnt.

Jeg vil gerne sige tak for en velvillig modtagelse. Jeg vil godt erindre om, at der jo er tale om en uændret fremsættelse, hvor jeg har markeret, at jeg har lagt mærke til, hvad der er blevet sagt under udvalgsarbejdet, hvad der er blevet sagt i den offentlige diskussion om vederlag, om fordele og ulemper ved mellemformsstyret osv. Det har jeg markeret ved nogle bemærkninger i forbindelse med fremsættelsen. Men jeg har også fundet, at der ikke var sket en sådan afklaring af nogle af de problemer, vi diskuterede under det kortvarige udvalgsarbejde, før samlingen sluttede sidst, at jeg med sikkerhed kunne fremsætte andre forslag på nogle punkter end de oprindeligt fremsatte forslag. Jeg erindrer godt, at der faktisk var stemning for et forslag om, at udvalgsformændene ikke automatisk skulle være medlemmer af økonomiudvalget, men jeg har ikke fundet, at sagen var så langt fremme, at den burde indgå som en ændring af det oprindeligt fremsatte lovforslag.

Jeg siger disse ting for at understrege, at jeg har lyttet meget opmærksomt til, hvad der er blevet sagt i kommunaludvalget, og lyttet meget opmærksomt til, hvad der er blevet sagt fra de kommunale organisationer og andre steder fra i perioden siden sidste folketingssamling, siden vi sluttede sidst.

Jeg har kun et par korte bemærkninger. Den ene er til hr. Kurt Hansen. Det, der er formålet med de bestemmelser, hr. Kurt Hansen kritiserede, er at sikre, at kommunalbestyrelsen kan fungere, og at lovlige beslutninger bliver gennemført – ikke andet. En kommunalbestyrelse skal kunne fungere.

Jeg blev spurgt direkte af hr. Bundgaard Nielsen, om jeg fandt, at der var grund til at overveje lønhojden for borgmestre i mindre kommuner. Det spørgsmål var jeg ikke forberedt på at få stillet her ved førstebehand-

lingen, og det hører vel også til de ting, vi kan diskutere under udvalgsarbejdet.

Så vil jeg gerne sige i anledning af det, hr. Bundgaard Nielsen sagde om statsamternes bevarelse – han ønskede sikkerhed for, hvor jeg stod som indenrigsminister i fremtiden – at jeg gav den redegørelse, jeg gav i foråret med hensyn til statsamternes stilling i fremtiden, og jeg mente egentlig dermed at have fået så megen sikkerhed for, at statsamterne i alt væsentligt, det vil sige for så vidt angår hovedparten af deres opgaver, skulle bevares, at jeg i fremtidig lovgivning, herunder denne, kunne tage det som et udgangspunkt. Ellers svæver det jo stadig væk, som det har svævet i ca. 10 år. Jeg skal ikke ved denne lejlighed i øvrigt gå ind i en diskussion om de ting; det må vente, til et eventuelt beslutningsforslag kommer frem, og så må det i øvrigt være rigtigt at vente.

Jeg har noteret mig en lang række andre bemærkninger, men jeg tror egentlig, at hvis jeg går videre med en kommentar til de spørgsmål, der er stillet, så foregriber jeg udvalgsarbejdet, og det kan nok ikke være særlig hensigtsmæssigt.

Egon Jensen (S):

Jeg må sige, at jeg blev noget skuffet, da jeg hørte hr. Bundgaard Niensens bemærkninger om statsamterne. Jeg havde en fornemmelse af, at venstre var kommet ind på det, jeg kalder en positiv stillingtagen til statsamterne, efter at hr. Enggaard havde været indenrigsminister i 14 måneder. Så vidt jeg har forstået på samtaler med hr. Enggaard om disse problemer, så kunne han godt indse nødvendigheden af, at man havde en statslig institution ude i det lokale område. Men det må jo åbenbart være det, venstres aftenbøn igen skal slutte med, idet man beder til, at statsamterne bliver nedlagt, uden i øvrigt at anvise nogen særlig løsning herpå. Man peger på, at 85 pct. af sagerne er familieretlige. Men hr. Bundgaard Nielsen ved udmærket godt, at f. eks. administrationen af ægteskabsager skal erstattes af en ægteskabsdomstol, hvilket jeg synes er en meget dårlig løsning. Jeg synes, det må være en rigtig løsning, at opgaverne ligger i statsamterne. Opgaverne skal jo løses, ligegyldigt hvor de ligger, men man skal ikke dramatisere disse ting alt for meget.

[Egon Jensen]

Hr. Flemming Jensen var inde på spørgsmålet – det var det, der fik mig til at tage ordet – om man skal have kritisk revision i kommunerne. Deri er jeg enig, når det drejer sig om en kritisk økonomisk revision, men hvis der tænkes på en kritisk politisk revision, altså en vurdering af den politiske stillingtagen, så melder vi fra på forhånd.

Formanden:

Jeg går ud fra, at de samtaler med hr. Enggaard, hr. Egon Jensen nævnte, er udtalelser, der er faldet offentligt. Vi plejer jo herfra at påtale, hvis man inddrager private samtaler i argumentationen her i salen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om et hovedstadsråd.

(Lovforslag nr. L 17. Fremsat 9/10 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lerke (S):

Det lovforslag, indenrigsministeren her har fremsat om en revision af loven om hovedstadsrådet, er en naturlig følge af den udvikling, der er sket. Vi har i dag et bedre erfaringsgrundlag end tidligere, hvor loven skulle have været til revision.

Da vi i 1974 vedtog en ny struktur for hovedstadsområdet, var vi klar over, at der ville opstå en række problemer, ikke blot med hensyn til det koordinerende og planlæg-

ningsmæssige, men også med hensyn til det udøvende.

Sidst i 1960'erne blev der nedsat et egneplanråd omfattende Københavns og Frederiksberg kommuner og Københavns, Frederiksberg og Roskilde amter. Det skulle udarbejde en fysisk planlægning for området. Men det viste sig, at der måtte tages andre opgaver med i planlægningen. Det gjaldt udover regionplanlægningen planlægningen af miljøbeskyttelsen og planlægningen af vandforsyningen, ligesom der var et behov for at koordinere sygehusplanlægningen. Når det gjaldt den kollektive trafik, var der ikke alene behov for en planlægning, men også for en udøvende funktion. Der var ingen grund til at tro, at disse opgaver kunne løses ad frivillighedens vej. Det er der gjort mange forsøg på, men de løb alle sammen ud i sandt.

Det var det, der var den egentlige baggrund for loven om hovedstadsrådet i 1974. Hovedstadsrådet er altså det organ, hvor amter og kommuner koordinerer og planlægger de nævnte områder inden for hele hovedstadsregionen.

Socialdemokratiet ser gerne, at de udøvede funktioner mest muligt henlægges til amter og kommuner. Det forudsætter, at lovgivningen, især miljølovgivningen, tager hensyn til dette. En undtagelse fra dette er naturligvis den kollektive trafik, der for hovedstadsregionen kræver en samlet udøvende indsats.

Vi ønsker det indirekte valg til hovedstadsrådet bibeholdt, fordi det vil sikre den naturlige forbindelse imellem amter og kommuner og hovedstadsråd. Når det drejer sig om finansieringen af hovedstadsrådets arbejde, kan vi helt tilslutte os den ordning, der ligger i ministerens forslag.

Principielt ønsker socialdemokratiet et storamt med et direkte valg. Men nu har vi et hovedstadsråd, og opgaven er derfor at skabe ro om hovedstadsrådet og sikre nogle fornuftige vilkår, det kan arbejde under.

Vi kan anbefale ministerens forslag og skal tilsige en velvillig behandling i udvalget.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg synes, det var overordentlig interessant, det, vi netop oplevede for et øjeblik siden. Socialdemokratiets ordfører talte varmt for at bevare den nuværende ordning.